

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta:	Anna Součková
Téma práce:	Právní a etické aspekty asistované reprodukce
Rozsah práce:	70 stran vlastního textu
Datum odevzdání práce: 10. 6. 2015	

- 1. Aktuálnost (novost) tématu:** Téma „Právní a etické aspekty asistované reprodukce“ je z hlediska vývoje práva tématem relativně novým. Asistovaná reprodukce je v zásadě záležitostí posledních necelých čtyřiceti let, kdy došlo od prvních úspěchů (1978) v této oblasti k tak značnému vědeckému a lékařskému pokroku. Asistovaná reprodukce dosáhla takové míry úspěšnosti a postupů, které s sebou nutně přinášejí tíživé etické a právní otázky. Právo jako nástroj regulace lidského chování by mělo přinášet vhodné, ale přitom pevné mantinely i v této oblasti. Právě dynamicky vyvíjející se otázky v souvislosti s asistovanou reprodukcí činí zvolené téma mimořádně aktuálním. Asistovaná reprodukce je upravena v zákoně o specifických zdravotních službách. Celá problematika má však mnohem širší legislativní záběr, který se autorce při zpracování diplomové práce podařilo zvládnout.
- 2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody:** Zpracování zvoleného tématu bylo mimořádně náročné na vstupní údaje. Diplomantka byla nucena pracovat s veškerými právními předpisy, které se týkají se zvolené problematiky a to na všech úrovních síly právních předpisů. Vedle zákonné úpravy, která je vedle občanského zákoníku obsažena v celé řadě veřejnoprávních předpisů (zákon o zdravotních službách, zákon o specifických zdravotních službách, trestní zákon), se jedná o právní předpisy na ústavní a mezinárodní úrovni (Listina základních práv a svobod, Úmluva o biomedicině). Využity jsou však též podzákonné právní předpisy. Kromě domácí právní úpravy autorka využila též rozsáhlou úpravu zahraniční (Velká Británie, Spolková republika Německo, Rakousko, USA). Mimořádným způsobem byla též zpracována judikatura a to včetně judikatury států, jejichž právní úprava byla pro zpracování práce využita. Na vysoké odborné úrovni byla zpracována též medicínská problematika (pojmy, principy a postupy asistované reprodukce str. 2 - 18). Kladem práce je především komplexní pohled. Tento vychází nejen z pojetí medicínského a právního, ale též etického. Autorka nesetrvává na pouhé syntéze poznatků ze zmíněných oblastí, ale klade si též relevantní a praktické otázky, na které přináší odpovědi. Závěry uvedené v práci opírá o rozsáhlý soubor domácí i zahraniční literatury a internetových zdrojů. Veškeré prameny jsou uvedeny v příloze. Vedle standardních interpretačních metod je využita též komparace a to jednak liberální úpravy Velké Británie (kapitola 3. 1.) a naproti tomu velmi přísné úpravy německé (kapitola 3. 2.). Diplomantka správně postupuje od obecnějších témat ke konkrétním, přičemž se správně k některým aspektům vrací. Tento fakt zvyšuje kvalitu práce.
- 3. Formální a systematické členění práce:** Diplomová práce je vedle úvodu a závěru rozčleněna do čtyř kapitol: 1. Asistovaná reprodukce z pohledu medicíny. Neplodnost. Metody asistované reprodukce a jejich historický kontext, 2. Právní úprava vybraných oblastí asistované reprodukce a souvisejících otázek dle právního řádu České republiky, 3. Právní úprava asistované reprodukce ve vybraných státech a související judikatura, 4. Etické aspekty vybraných oblastí asistované reprodukce. Jednotlivé kapitoly jsou dále členěny do podkapitol, přičemž formální členění práce odpovídá obsahu. Těžiště práce se nalézá ve druhé, třetí a čtvrté kapitole. Autorka systematicky

postupuje od české úpravy k úpravám Velké Británie a Německa. Při výkladu vždy sleduje zásadní otázky (okruh subjektů s přístupem k asistované reprodukci, určování otcovství při asistované reprodukci, určování mateřství, náhradní mateřství...). Základní prvky výkladu jsou v rámci komparace doplněny o rozbor některých odlišných a zároveň progresivních prvků zahraničních právních úprav této problematiky. Zmíněné základní prvky výkladu jsou v kapitole čtvrté zasazeny do etického rámce – Etické aspekty vybraných oblastí asistované reprodukce (selekce embryí, věk matky preimplantační diagnostika).

- 4. Vyjádření k práci:** Práci lze charakterizovat jako komplexní a mimořádné zpracování medicínských, právních a etických otázek asistované reprodukce. Autorka se zabývá právní úpravou zvolené problematiky v české úpravě a ve vybraných cizích právních úpravách. V kontextu též rozebírá různé postupy asistované reprodukce; při nejčastější metodě IVF, pak správně zmiňuje moderní trend redukce počtu implantovaných embryí, který plně koreluje s rostoucí úspěšností IVF metody. Autorka se zabývá též otázkou hrazení těchto zákroků z veřejného zdravotního pojištění. Nevynechává však ani trestněprávní aspekty při nakládání s embryem. Komparativní metodou porovnává úpravu přístupu k asistované reprodukci (Velká Británie versus Německo), anonymitu dárců (srov. německá právní úprava - § 242 BGB str. 57), redukci zárodků z důvodů donošení většího počtu plodů či důvodů genetických. Zajímavým postřehem je autorčina zmínka o tzv. mitochondriální dědičnosti. Tato totiž popírá představy o výlučné genetice buněčného jádra (str. 48 - 49). Právě tato biologická zákonitost byla iniciací pro cestu kombinování genetického materiálu tří osob. Autorka se zabývá veškerými aspekty tzv. surogátního mateřství (str. 28, str. 29 – náhradní mateřství a osvojení, str. 44 a násl., etické aspekty s. 69 a násl.), otázkou určení rodičovství (ČR versus Velká Británie – vznik embrya po smrti muže), aspekty dohody o náhradním mateřství. Kazuistické zpracování otázky přístupu k asistované reprodukci str. 63 potvrzuje autorčin přehled ve zvolené problematice.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce vymezený na str. 2 byl splněn.
Samostatnost při zpracování tématu	Autorka prokázala schopnost pracovat samostatným a tvůrčím způsobem. Vedle ryze právního pohledu, projevila komplexní vhléd do zvolené problematiky (etika, právo, medicína, věda – výzkum kmenových buněk, nakládání s embryem).
Logická stavba práce	Práce má vynikající logickou strukturu. Charakteristická je obdobná strukturace výkladu podle naší i zahraničních úprav (kapitoly 2. a 3.)
Práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací	Závěry uvedené v práci mají dostatečnou oporu v domácí i zahraniční literatuře, která je dostatečně citována. Poznámkový aparát čítá 190 poznámek pod čarou.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka provedené analýzy je ve vztahu ke zvolenému tématu napříč prací vysoká a konstantní.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Práce má vysokou grafickou úroveň. Kladem je propracované využití zkratk – jejich seznam je na s. V.
Jazyková a stylistická úroveň	Práce je napsána čtivým a srozumitelným jazykem s naprostým minimem chyb.

- 6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:** K práci lze mít jen drobné připomínky. Vytknout lze pouze ojedinělé překlepy – v samotném úvodu: na str. 2. budoucího vývoje. Navrhne (v abstraktu na s. 80 je správně „a navrhnout“). TESE – extraction (ectraction). Za poznámkami pod čarou by měla být tečka.

Při ústní obhajobě se diplomantka zaměří na problematiku surogátního mateřství de lege ferenda v České Republice a na otázku anonymity dárců.

Doporučení/nedoporučení k obhajobě	práce	Předložená diplomová práce splňuje veškeré formální i obsahové požadavky kladené na tento druh prací a proto ji doporučuji k ústní obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň		výborně

V Praze dne 30. 6. 2015

JUDr. et MUDr. Alexandr Thöndel, Ph. D.

Oponent diplomové práce